

UZASADNIENIE

W dniu 15 lipca 2009 r. B. Z. (1) wniosła o dokonanie działu spadku po zmarłej matce R. A. (1). Podała, że w skład spadku wchodzi nieruchomość zabudowana sklepem położonym w G. przy ul. (...), towar i wyposażenie sklepu, środki pieniężne zgromadzone na kontach, w akcjach i obligacjach, samochód osobowy marki V. (...) oraz wyroby ze złota o wadze 140g. Wniosła o rozliczenie przy tym kwot odszkodowania wypłaconego za śmierć spadkodawczyni, wartości przybudówki wykonanej na działce stanowiącej własność rodziny A. położonej w G., przy ul. (...), kosztów poniesionych w trakcie związku małżeńskiego zmarłej i jej męża w celu podniesienia standardu domu tam posadowionego, szklarni metalowej tam się znajdującej, a także wartości pożytków jakie mogła uzyskać wnioskodawczyni z tytułu posiadania tych przedmiotów.

B. Z. wniosła o przyznanie jej na własność jedynie wyrobów ze złota oraz zasądzenie od uczestnika postępowania na jej rzecz dopłaty po ustaleniu jej wysokości. Następnie twierdziła, iż zmarła miała jeszcze inne wyroby ze złota oraz monety, lecz nie jest w stanie tego udowodnić

W. A. (1) domagał się przyznania na jego własność udziału we własności nieruchomości stanowiącej lokal użytkowy, towaru i wyposażenia sklepu, samochodu V. (...), a B. Z. (1): wyrobów ze złota, jednostek funduszu kapitałowego (...) oraz pobranej przez nią kwoty 2.000,00 zł. tytułem odszkodowania za śmierć wnioskodawczyni. Zaprzeczył, aby zmarła posiadała akcje notowane na (...). Podał, że spośród wyrobów jubilerskich posiada jedynie sygnet, łańcuch złoty i obrączkę. Pozostałe tego typu wyroby przekazał po śmierci żony jej córce. Zaprzeczył, aby kiedykolwiek był w posiadaniu złotych monet 20 USD. Ponadto domagał się zaliczenia na schedę spadkową darowizny udziału wynoszącego 1/2 części we własności nieruchomości położonej w G., przy ul. (...), dokonanej przez zmarłą na rzecz wnioskodawczyni oraz rozliczenia rekompensaty uzyskanej przez strony postępowania z tytułu tzw. „mienia zabużańskiego”.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Prudniku z dnia 21 marca 2013 r., sygn. akt (...) ustalono, że w skład spadku po R. A. (1) wchodzi: udział we własności lokalu użytkowego o wartości 50.000,00 zł., udział w prawie własności samochodu V. (...)

o wartości 18.250,00 zł., środki finansowe w kwocie 16.757,25 zł. zgromadzone w Banku Spółdzielczym w G., udział w prawie własności wyposażenia sklepu o wartości 1.042,50 zł., udział w prawie własności towaru przeznaczanego do sprzedaży o wartości 8.020,00 zł., udział w prawie własności wyrobów jubilerskich o wartości 10.764,65 zł. oraz darowizna udziału nieruchomości lokalowej położonej w G., przy ul. (...)

o wartości 69.000,00 zł. Łączną wartość spadku po R. A. (1) określono na kwotę 173.834,40 zł. W efekcie przyznano W. A. (1) udział we własności lokalu użytkowego, samochodu osobowego, wyposażenia sklepu, a B. Z. (1) udział we własności wyrobów jubilerskich oraz zasądzono od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni dopłatę w kwocie 7.152,55 zł.

Jednakże postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 24 października 2013 r., sygn. akt (...) uchylono wskazane orzeczenie i przekazano sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania wskazując, że należy uzupełnić materiał dowodowy, a także rozważyć znaczenie umowy majątkowej małżeńskiej zawartej pomiędzy W. A. (1) oraz spadkodawczynią i w zależności od tych ustaleń określić skład i wartość odrębnego majątku uczestnika postępowania oraz rozważyć kwestię ważności umowy darowizny lokalu położonego przy ul. (...) w G.. Ponadto należy dokonać ustaleń zakresu i wartości nakładów poczynionych z majątku wspólnego na budynek położony w G., przy ul. (...) oraz pożytków pozyskanych przez W. A.

z faktu samodzielnego władania majątkiem wspólnym. Ponadto należy poświęcić więcej uwagi kwestii przeznaczenia środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży przez zmarłą i jej męża 4 działek budowlanych.

Postanowieniem z dnia 10 czerwca 2015 r. wezwano do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania P. Z. (1) i zobowiązano wnioskodawczynię do wystąpienia z wnioskiem o podział majątku wspólnego R. i W. A. (1), co następnie w dniu 1 lipca 2015 r. B. Z. (1) uczyniła.

Z kolei postanowieniem z dnia 16 stycznia 2017 r. zawieszono z urzędu postępowanie w sprawie z uwagi na fakt, iż w dniu 2 stycznia 2017 r. zmarła B. Z. (1), a wobec stwierdzenia prawomocnym postanowieniem, iż spadek po niej nabył w całości P. Z. (1), w dniu 8 września 2017 r., podjęto następnie postępowanie w sprawie w celu jego dalszego prowadzenia z udziałem po stronie wnioskodawcy P. Z. (1).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Głubczycach z dnia 30 kwietnia 2009 r., sygn. akt (...) stwierdzono, że spadek po R. A. (1), zmarłej dnia 9 lipca 2008 r., nabyli: córka spadkodawczyni B. Z. (1) oraz mąż spadkodawczyni W. A. (1), po 1/2 części każde z nich.

/dowód: postanowienie k. 10 w aktach SR w Głubczycach sygn. (...)

Uczestnik postępowania W. A. (1) pozostawał w związku małżeńskim z pierwszą żoną B. A. (nazwisko rodowe P.) w okresie od 1 grudnia 1962 r. do 22 lutego 1983 r., kiedy małżeństwo to zostało rozwiązane przez rozwód.

/dowód: odpis aktu małżeństwa – k. 666 akt/

W 1983 r. B. A. wszczęła przed Sądem Rejonowym w Kędzierzynie – Koźlu postępowanie z udziałem W. A. (1) o podział majątku wspólnego, które toczyło się pod sygn. akt (...) i zostało zakończone prawomocnym postanowieniem z dnia 28 czerwca 1985 r.

Zgodnie z tymże orzeczeniem W. A. nabył na wyłączną własność: samochód osobowy marki F. (...) koloru zielonego, przyczepę samochodową, blok silnika, pas przedni czoła nadwozia, podszybie przednie, maskę silnika, drzwi tylne prawe, wzmocnienie przednie, pas przedni, kompresor, taksometr, pasiekę, telewizor marki N., oszczędności w wysokości 195.000,00 zł., bony rewaloryzacyjne o wartości 40.000,00 zł., kwotę 13.100,00 zł. stanowiącą dochód z pasieki, wersalkę i kwotę 3.800,00 dolarów amerykańskich.

Nadto zasądzono na jego rzecz od B. A. dopłatę w wysokości 45.113,00 zł., płatną w terminie do dnia 31 grudnia 1985 r. oraz zobowiązano W. A. do spłaty wierzytelności na rzecz (...) Oddział w R. w wys. 84.506,00 zł.

/dowód: dokumenty znajdujące się w aktach sprawy SR w Kędzierzynie – Koźlu sygn. (...)

Natomiast spadkodawczyni R. A. (1) (nazwisko rodowe K.) była małżonką R. G. w okresie od 17 lipca 1965 r. do 7 lutego 1973 r. Również pomiędzy w/w osobami orzeczono rozwód.

/dowód: odpis aktu małżeństwa – k. 669 akt/

Następnie w dniu 17 sierpnia 1985 r. uczestnik postępowania W. A. (1) zawarł związek małżeński z R. A. (2), a w dniu 11 lutego 1986 r. małżonkowie zawarli umowę małżeńską majątkową, na podstawie której rozszerzyli wspólność ustawową małżeńską na cały ich majątek odrębny, tak nabyty przez nich w przeszłości i przyszłości, jak i obecnie do nich należący.

/dowód: odpis aktu małżeństwa – k. 651 akt, umowa majątkowa małżeńska – k. 640 akt/

W wyniku zawarcia wskazanej umowy małżeńskiej w skład majątku wspólnego W. i R. A. (2) weszły następujące składniki, należące uprzednio do ich majątków odrębnych:

- nieruchomość położona w G. o pow. 1,2030 ha, objęta KW nr (...), którą R. A. (1) nabyła w dniu 17 maja 1984 r. w drodze umowy renty,

- udział we własności nieruchomości gruntowej położonej w G., położonej przy ul. (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym, objęta KW nr (...), którą R. A. (1) nabyła w drodze dziedziczenia po rodzicach: S. i S. K. (ostatecznie w wyniku działu spadku po w/w osobach nabyła ona na własność wyodrębniony z tego budynku lokal nr (...) o pow. 50,60 m²),

- udział wynoszący 1/2 części we własności nieruchomości lokalowej położonej w B., przy ul. (...), objęty KW nr (...), który R. A. (1) nabyła w 1968 r. pozostając w związku małżeńskim z poprzednim mężem R. G.,

- udział wynoszący 1/6 części w prawie użytkowania wieczystego gruntu stanowiącego działkę nr (...) o pow. 0,07 ha oraz w prawie własności posadowionego na niej budynku mieszkalnego położonego w G., przy ul. (...), stanowiącego odrębną nieruchomość, objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez tut. Sąd nabyty przez W. A. (1) w wyniku dziedziczenia po ojcu K. A., zmarłym w dniu 21 grudnia 1984 r.

- składniki majątkowe wymienione w postanowieniu Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu sygn. akt (...) które zgodnie z tym orzeczeniem W. A. w wyniku podziału majątku wspólnego z B. A..

/dowód: umowa renty – k. 164-165 akt, zeznania B. Z. – k. 1096 akt (00:21:00), zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:26:00, 01:33:00), postanowienia - k. 53, 119, decyzja k. 60 – 61 w aktach KW (...), postanowienia – k. 824-826 akt, umowa sprzedaży – k. 449-450 akt/

W. A. spłacił w niedługim czasie całość orzeczonej we wskazanym wyżej postanowieniu o podziale majątku wspólnego wierzytelności na rzecz (...) Oddział w R. w wys. 84.506,00 zł.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (02:32:00)/

W. i R. A. (1), jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego, zamieszkali razem w domu położonym w G., przy ul. (...). Spadkodawczyni mieszkała tam nieprzerwanie aż do śmierci.

Mieszkała tam również matka W. A. (1) F. A. (1), która wraz z mężem K. A. była współwłaścicielką tej nieruchomości. Używała ona imienia F. i tak się całe życie podpisywała, choć według dokumentów stanu cywilnego nosiła imię F..

/dowód: zeznania B. Z. – k. 1096 akt (00:24:00 – 00:26:00), zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:32:00), k. 1098 akt (02:35:00)/

Z poprzedniego miejsca swojego zamieszkania w R. R. A. (1) zabrała ze sobą jedynie rzeczy osobiste.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:35:30, 01:38:30, 01:41:00)/

W. A. (1) pracował w banku na stanowisku głównego księgowego do 1978 r. a następnie rozpoczął działalność polegającą na usługach taxi. Z kolei R. A. (1) pracowała w tym samym banku na stanowisku referenta do 1983 r., po czym zwolniła się z pracy i podjęła zatrudnienie w kwiaciarni, gdzie pracowała do ok. 1986 r.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:35:30, 01:38:30, 01:41:00)/

W chwili zawarcia związku małżeńskiego z R. A. (2) W. A. (1) prowadził działalność gospodarczą w zakresie handlu obwoźnego, a od 1989 r. wspólnie prowadzili sklep odzieżowy. Początkowo wynajmowali w tym celu lokal na placu targowym

w G.. Spadkodawczyni prowadziła tę działalność wraz z mężem w okresie remisji choroby, tj. do ok. 1998 r. W tamtym okresie dochody z tej działalności były jedynym źródłem utrzymania małżonków. Poziom tych dochodów pozwalała na zaspokojenie potrzeb rodziny oraz wyjazdy urlopowe.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:42:00), zeznania B. Z. – k. 1096 akt (00:34:00)/

W przedmiotową działalność gospodarczą zainwestowano środki pieniężne otrzymane przez W. A. w wyniku podziału majątku z byłą żoną. W szczególności zakupiono za nie towar.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:47:00)/

Spadkodawczyni i jej mąż dokonali też ogrodzenia siatką metalową całej nieruchomości położonej w G., przy ul. (...) (KW nr (...)) oraz wykonali bramę wjazdową do niej i uczynili to za pieniądze uzyskane przez W. A. z tytułu podziału majątku z byłą żoną.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (02:01:30)/

Z w/w pieniędzy sfinansowano również przyjęcie weselne W. i R. A. (2) na 20 osób. Ponadto za środki pochodzące z tego samego źródła w/w osoby umeblowały zajmowany przez siebie pokój w domu położonym w G., przy ul. (...) oraz zakupiły komplet wypoczynkowy do pokoju gościnnego.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:31:30, 01:40:00, 02:06:00)/

W dniu 27 czerwca 1987 r. wnioskodawczyni B. Z. (1) zawarła związek małżeński z uczestnikiem postępowania P. Z. (1), a spadkodawczyni i uczestnik postępowania W. A. (1) pokryli połowę kosztów przyjęcia weselnego w kwocie 252.576 zł.

Kwota ta również pochodziła ze środków pieniężnych W. A. uzyskanych z podziału majątku z B. A..

/dowód: faktura – k. 796 akt, zaświadczenie z bazy PESEL – k. 1090-1091 akt, zeznania B. Z. k. 1096 akt (00:30:30), zeznania W. A. – k. 1097 akt (02:06:00)/

Nadto W. A. korzystał z opisanej w postanowieniu o podziale majątku pasieki za życia R. A. (2), lecz jeszcze przed jej śmiercią pszczoły wyginęły na skutek chorób, a ule uległy zniszczeniu w takim stopniu, że nie nadają się do użytku i nie przedstawiają żadnej wartości.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:29:00)/

Natomiast wymienione w postanowieniu o podziale majątku części samochodowe zostały przez W. A. zełomowane za życia R. A. (2) i nie istniały już w chwili jej śmierci.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:30:30)/

Z kolei bony rewaloryzacyjne o wartości 40.000,00 zł. zostały spieniężone również za życia spadkodawczyni i za środki uzyskane z tego tytułu W. A. zakupił złoty sygnet, który nadal znajduje się w jego posiadaniu.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:46:00)/

W. A. nie zabrał zaś od byłej żony przyznanych mu w orzeczeniu: telewizora marki N. oraz wersalki.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:31:00)/

W. i R. A. (1) odbywali wycieczki zagraniczne; dwukrotnie byli w Bułgarii, dwukrotnie na Ukrainie (rejs po Dnieprze), podróżowali do Hiszpanii, odbyli też rejs po Morzu C. i Morzu Ś.. Podczas tych wyjazdów zwiedzali też Syrię, J., K., Egipt.

Wycieczki te miały miejsce w latach 1985-1994.

/dowód: zeznania W. A. – k. 415 akt, k. 1097 akt (01:44:00), częściowo zeznania B. Z. – k. 1096 akt (00:29:00), fotografie – k. 753 – 757 akt/

W dniu 7 sierpnia 1997 r. R. A. (1) i W. A. (1) sprzedali należącą do nich nieruchomość położoną w G., składającą się z działek nr (...) o łącznej pow. 0,13450 ha, objętą KW nr (...), za kwotę 8.000,00 zł.

/dowód: umowa sprzedaży – k. 790 akt/

Nadto w dniu 3 czerwca 1998 r. R. A. (1) i W. A. (1) sprzedali należącą do nich nieruchomość położoną w G., składającą się z działek nr (...)

i 616/11 o łącznej pow. 0,1624 ha, objętą KW nr (...), za kwotę 14.000,00 zł.

/dowód: umowa sprzedaży – k. 789 akt/

Z kolei w dniu 27 września 2000 r. R. A. (1) i W. A. (1) sprzedali należącą do nich nieruchomość położoną w G., składającą się z działek nr (...)

i 616/9 o łącznej pow. 0,1664 ha, objętą KW nr (...), za kwotę 20.000,00 zł.

/dowód: umowa sprzedaży – k. 791-792 akt/

Za środki pochodzące ze sprzedaży w/w nieruchomości, w dniu 10 czerwca 1998 r., W. i R. A. (1) nabyli, na zasadach wspólności ustawowej, za łączną kwotę 10.563,77 zł. własność lokalu niemieszkalnego o pow. 32,60 m², położonego w G., przy ul. (...), dla którego założono księgę wieczystą nr (...) prowadzoną przez tut. Sąd, z własnością którego związany jest udział wynoszący (...)

w nieruchomości wspólnej, objętej KW nr (...). Lokal ten nabyli w celu adaptacji go na lokal handlowo – usługowy.

Następnie ze wskazanych pieniędzy sfinansowali budowę na tej nieruchomości od podstaw sklepu, po rozebraniu boks garażowego i przystosowanie go do prowadzenia

w nim działalności gospodarczej oraz jego wyposażenie i towar przeznaczony do sprzedaży.

W. A. zmienił bowiem profil sprzedaży i w miejsce odzieży zaczął prowadzić sprzedaż zegarków i galanterii. Sklep w przedmiotowym lokalu funkcjonował od 2000 r.

/dowód: odpis z KW – k. 641 akt, wypis z rejestru lokali – k. 930 akt, zeznania W. A. – k. 414, 1097 akt (02:16:00), (02:21:20), zeznania B. Z. – k.1096 akt (00:28:00, 00:34:00), umowa ustanowienia odrębnej własności lokalu i jego sprzedaży – k. 1102-1103 akt, częściowo zeznania P. Z. – k. 1098 akt (02:59:00)/

Ponadto przed 2000 r., gdy małżonkowie prowadzili jeszcze sklep w wynajmowanym lokalu, dwukrotnie w tamtym okresie R. A. (1) jeździła do K. po towar, a koszt tych wyjazdów i zakupu towaru wyniósł ok. 10.000,00 zł. Środki na ten cel pochodziły ze sprzedaży wymienionych wyżej nieruchomości.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (02:16:00, 02:21:30)/

W dniu 13 marca 2007 r. R. A. (1) i W. A. (1) sprzedali należące do nich nieruchomości:

- położoną w G., składającą się z działki nr (...) o pow. 0,2838 ha, objętą KW nr (...), za kwotę 47.500,00 zł.,

- położoną w G., składającą się z działki nr (...) o pow. 0,2464 ha, objętą KW nr (...), za kwotę 47.500,00 zł.,

które to kwoty zostały przed zawarciem umowy uiszczone w całości na rzecz sprzedających.

/dowód: umowa sprzedaży – k. 793-795 akt/

Po sprzedaży w/w nieruchomości W. A. (1) ustalił z żoną, że połowa tych środków, tj. 47.500,00 zł. pozostanie do jego dyspozycji, a druga połowa w identycznej kwocie – do dyspozycji R. A. (2).

W tamtym czasie bowiem, tj. ok. 6 miesięcy przed śmiercią R. A. (2), przestała ona współdziałać z mężem w zarządzanie wspólnymi środkami pieniężnymi.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 - 1098 akt (02:23:30) (02:24:00)/

Za środki pochodzące ze sprzedaży w/w nieruchomości, a pozostające w dyspozycji W. A. wraz z kwotą 10.000,00 zł. uzyskaną ze sprzedaży samochodu matki S. (...) zakupił on w dniu 20 marca 2008 r., za kwotę 4.900,00 euro, sprowadzony na terenie Niemiec samochód osobowy marki V. (...) rok prod. 2004, który to pojazd został zarejestrowany w Polsce i otrzymał nr rej. (...). Z powyższym związane były również koszty rejestracji pojazdu.

Biegły z zakresu wyceny ruchomości J. G. (1) określił wartość tego pojazdu, według stanu na dzień otwarcia spadku po R. A. (1), na kwotę 36.500,00 zł.

/dowód: umowa sprzedaży – k. 698, 1119 akt, kopia dowodu rejestracyjnego – k. 24-25 akt, opinie biegłego J. G. – k. 233-245 i 272-273 akt, zeznania biegłego J. G. – k. 314 akt, zeznania W. A. – k. 414-415 akt/

Natomiast część pieniędzy pozostających w dyspozycji spadkodawczyni, a uzyskanych ze sprzedaży w/w nieruchomości, zostało przeznaczonych na koszty związane z jej leczeniem.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (02:24:30)/

W 1988 r. u spadkodawczyni rozpoznano bowiem nowotwór złośliwy macicy, wówczas przeszła zabieg resekcji macicy wraz z przydatkami. Przez okres ok. 10 lat nastąpiła remisja choroby. W 2000 r. rozpoznano u niej zmiany nowotworowe jelita grubego i wątroby, poddano ją zabiegom chemioterapii. Następnie w 2003 r. stwierdzono rozsiew do jamy brzusznej i liczne zmiany przerzutowe w otrzewnej oraz powłokach brzusznych. W 2006 r. wystąpiła dalsza progresja choroby – nacieki w prawym przedsionku serca. Z tego powodu R. A. wielokrotnie przebywała na leczeniu szpitalnym, przeszła zabieg usunięcia pęcherzyka żółciowego, częściowej resekcji żołądka. Stwierdzono u niej zmiany ogniskowe w wątrobie oraz pozostałych narządów mięsaszowych jamy brzusznej, niedrożność jelita cienkiego, prowadzące do rozpoznania wtórnego nowotworu złośliwego przewodu pokarmowego. Okresowo cierpiała też na napadowe depresje.

/dowód: karty informacyjne leczenia szpitalnego – k. 699 – 703, 715, 717 – 718, 723, 744, 746, wyniki badań – k. 704 – 708, 710 – 714. 716, 719 722, 724 – 738, 740 – 741, 743, 745, historia choroby – k. 709, zaświadczenie lekarskie – k. 739, karta wypisowa – k. 742, zeznania B. Z. k. 1096 akt (00:36:00), zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:45:00)/

W związku z koniecznością leczenia spadkodawczyni ona i jej mąż ponosili wydatki na częste dojazdy do szpitali i innych placówek medycznych w celu odbycia konsultacji, diagnostyki oraz leczenia, zakup leków nierefundowanych (np. osłonowych przy chemioterapii). W szczególności lecząc się na Oddziale Onkologii Szpitala w O. R. A. (1) co najmniej trzykrotnie poddawana była serii chemoterapii (kroplówek), a każda seria trwała od tygodnia do trzech miesięcy, przy czym pacjentka nie przebywała wówczas w szpitalu, tylko każdego dnia była tam przez męża przywożona, a następnie odwożona na noc do domu.

Od 14 kwietnia 2008 r. do dnia śmierci R. A. (1) przebywała w domu w ramach tzw. „hospicjum domowego”. Jej mąż kupował jej wówczas niezbędne kroplówki, co stanowiło wydatek kilkuset złotych miesięcznie. Ponadto spadkodawczyni trzykrotnie jeździła wraz z mężem prywatnie do O. na badania jamy brzusznej, prywatnie do okulisty

w K.. Łącznie R. A. odbyła ok. 10 prywatnych wizyt lekarskich. Koszt tych wizyt wynosił każdorazowo 100,00 – 200,00 zł.

/dowód: zeznania W. A. – k. 415, 1097 akt (02:25:00, 02:29:30, 02:31:00), częściowo zeznania B. Z. k. 1096 akt (00:36:00)/

Koszty związane z leczeniem R. A., dojazdami do szpitali, placówek medycznych, zakupu leków oraz innych niezbędnych wyrobów medycznych wyniosły łącznie ok. 20.000,00 zł. i były ponoszone wyłącznie ze środków pochodzących z majątku wspólnego jej oraz W. A..

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (02:19:50)/

Ponadto szwagierka spadkodawczyni W. P. dwukrotnie na własny koszt udawała się ze Stanów Zjednoczonych, gdzie mieszkała, do Peru, gdzie kupowała specyfik

o nazwie W.-K., który miał pomagać zwalczać nowotwór. W/w wyrób przesyłała następnie R. A. (1), która go stosowała. W. P. nie żądała od brata i jego żony zwrotu kosztów podróży do Peru, ani kosztów zakupu i przysłania do Polski specyfiku, lecz gdy sama przyjeżdżała do kraju jej brat próbował jej to rekompensować wożąc na własny koszt wielokrotnie samochodem po Polsce (W., G., K.), opłacał jej również hotele, pokrywał koszty przyjęcia gości zapraszanych przez siostrę. Łączna wartość tych świadczeń wyniosła około kilku tysięcy złotych.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1098 akt (02:26:00)/

W okresie leczenia R. A. (2) jej córka oraz zięć nie wozili jej do właściwych placówek medycznych. Nie mieli własnego samochodu. Czynił to głównie mąż zmarłej. Czasem spadkodawczyni jeździła sama autobusem.

/dowód: zeznania B. Z. – k. 1097 akt (01:20:30)/

W tamtym okresie bowiem działalność gospodarcza prowadzona przez W. A. nie przyniosła istotnych dochodów. Zdarzało się również, iż z tego tytułu występowała strata, a na zakup towaru spadkodawczyni i jej mąż zaciągali zobowiązania finansowe.

Bilans tejże działalności przedstawiał się bowiem następująco:

- w 1998 r. przychód w kwocie 13.878,00 zł. wyłącznie z tytułu działalności gospodarczej,
- w 1999 r. strata w kwocie 20.599,89 zł. z tytułu działalności gospodarczej,
- w 2000 r. strata w kwocie 3.211,58 zł. z tytułu działalności gospodarczej,
- w 2001 r. dochód w kwocie 3.827,89 zł. z tytułu działalności gospodarczej,
- w 2002 r. dochód w kwocie 53,75 zł. z tytułu działalności gospodarczej,
- w 2003 r. dochód w kwocie 2.451,35 zł. z tytułu działalności gospodarczej,
- w 2004 r. strata w kwocie 1.082,91 zł. z tytułu działalności gospodarczej,
- w 2005 r. strata w kwocie 4.773,41 zł. z tytułu działalności gospodarczej,
- w 2006 r. strata w kwocie 9.047,18 zł. z tytułu działalności gospodarczej,
- w 2007 r. strata w kwocie 5.846,40 zł. z tytułu działalności gospodarczej.

Następnie nabył on prawo do emerytury od dnia 20 września 2006 r. Świadczenie to wynosiło początkowo 1.161,00 zł. netto miesięcznie. Od tego czasu jego dochody kształtowały się następująco:

- w 2008 r. w łącznej kwocie 21.669,49 zł., w tym 17.661,42 zł. z tytułu emerytury i 4.008,07 zł. z tytułu działalności gospodarczej,

- w 2009 r. w łącznej kwocie 21.524,16 zł., w tym 8.749,92 zł. z tytułu emerytury i 2.774,24 zł. z tytułu działalności gospodarczej,

- w 2010 r. w łącznej kwocie 21.827,29 zł., w tym 19.660,22zł. z tytułu emerytury i 2.167,07 zł. z tytułu działalności gospodarczej,

- w 2011 r. w łącznej kwocie 23.519,11 zł., w tym 20.317,70 zł. z tytułu emerytury i 3.201,41 zł. z tytułu działalności gospodarczej,

- w 2012 r. w łącznej kwocie 26.470,46 zł., w tym 21.130,04 zł. z tytułu emerytury i 5.340,42 zł. z tytułu działalności gospodarczej,

- w 2013 r. w łącznej kwocie 33.013,94 zł., w tym 21.981,14 zł. z tytułu emerytury i 5.683,18 zł. z tytułu działalności gospodarczej.

W. i R. A. (1) nie korzystali nadto z ulgi podatkowej na zakup materiałów budowlanych w latach 1998 - 2007

/dowód: zeznania PIT – k. 827 – 844 akt, zaświadczenie Naczelnika US w G. – k. 946 akt, zeznania W. A. – k. 414-415 akt/

W dniu 3 sierpnia 1999 r. R. A. (1) dokonała darowizny na rzecz córki B. Z. (1) oraz jej męża P. Z. (1), do ich majątku wspólnego, nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...), położonej w G., przy ul. (...), o pow. 50,60 m², objęty księgą wieczystą nr (...), prowadzoną przez tut. Sąd. Darczyńca, która była ujawniona w księdze wieczystej tejże nieruchomości jako jedyna właścicielka, oświadczyła wówczas wobec notariusza, że ze swoim mężem nie zawierała umów majątkowych. Wartość przedmiotu darowizny strony określiły na 40.000,00 zł.

Na skutek powyższej umowy Sąd wieczystoksięgowy wpisał w dniu 18 sierpnia 1999 r. B. i P. Z. (1) jako współwłaścicieli przedmiotowej nieruchomości, na zasadach małżeńskiej wspólności majątkowej.

/dowód: odpis z KW – k. 786 akt, postanowienie SR w Kędzierzynie – Koźlu z dnia 23 marca 1998 r., sygn. akt Ns 246/96G – k. 824 akt, umowa darowizny – k. 937/

O dokonaniu powyższej darowizny R. A. (1) nie poinformowała swojego męża.

/dowód: zeznania W. A. k. 1097 akt (02:13:00)/

Nadto w dniu 12 maja 2005 r. R. A. (1) sprzedała należący do niej udział wynoszący 1/2 części we własności nieruchomości lokalowej położonej w B., przy ul. (...), objęty KW nr (...) za cenę 6.000,00 zł.

/dowód: umowa sprzedaży – k. 449-450 akt/

W. A. (1), na skutek dziedziczenia po ojcu K. A., nabył w dniu 21 grudnia 1984 r. udział wynoszący 1/6 części w prawie użytkowania wieczystego gruntu stanowiącego działkę nr (...) o pow. 0,07 ha oraz w prawie własności posadowionego na niej budynku mieszkalnego, stanowiącego odrębną nieruchomość, objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez tut. Sąd. Przedmiotowy budynek położony jest w G., przy ul. (...).

Następnie ostateczną decyzją Zarządu Gminy G. z dnia 15 marca 2000 r. przekształcono w/w prawo użytkowania wieczystego w prawo własności, wskutek czego uczestnik postępowania stał się współwłaścicielem przedmiotowej nieruchomości w udziale wynoszącym 1/6 części.

Z kolei w dniu 19 października 2007 r. uczestnik postępowania nabył spadek po matce F. A. (1), zmarłej 19 października 2007 r., w udziale wynoszącym 1/2 części, wskutek czego stał się współwłaścicielem przedmiotowej nieruchomości w 1/2 części.

/dowód: postanowienia k. 53 i 119 oraz decyzja k. 60 – 61 w aktach KW (...)

F. A. (1) przez większość okresu aktywności zawodowej zajmowała się wraz z mężem handlem, również obwoźnym. Nawet będąc na emeryturze na targowisku w G. sprzedawała rzeczy przesyłane jej nieodpłatnie przez córkę W. P. ze Stanów Zjednoczonych. Z tego tytułu miała dodatkowe dochody i oszczędności, które miały być przeznaczone na bieżące potrzeby oraz remonty domu zamieszkiwanego przez F. A..

Nadto F. A. (1) otrzymała odszkodowanie w związku ze śmiercią swojego męża K. w 1984 r. w wyniku wypadku na terenie Stanów Zjednoczonych. Świadczenie to wyniosło wówczas ok. 10.000,00 dolarów amerykańskich.

Z tytułu emerytury F. A. osiągała zaś następujące dochody:

- w 1995 r. – 3.624,18 zł,
- w 1997 r. – 5.456,79 zł.,
- w 1998 r. – 5.970,70 zł.,
- w 1999 r. – 6.542,97 zł.,
- w 2000 r. – 6.938,47 zł.,
- w 2001 r. – 7.777,04 zł.
- w 2002 r. – 7.979,60 zł.,
- w 2004 r. – 8.416,40 zł.,
- w 2005 r. – 8.705,88 zł.,
- w 2006 r. – 9.492,20 zł.,
- w 2007 r. – 8.032,40 zł.

/dowód: zeznania PIT – k. 749-752 akt, zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:48:00), zeznania P. Z. – k. 1098 akt (02:57:00), zaświadczenie Naczelnika US – k. 1124 akt/

F. A. (1) zleciła dobudowę do budynku położonego w G., przy ul. (...) budynku gospodarczego wraz z projektem i w dniu 14 czerwca 1994 r. uiściła należność z tego tytułu w wysokości 10.000.000 zł.

/dowód: rachunek - k. 747 akt/

Następnie decyzją Urzędu Rejonowego w G. z dnia 14 lipca 1994 r. udzielono F. A., na jej wniosek, pozwolenia na budowę inwestycji, obejmującej dobudowę do budynku mieszkalnego położonego pod w/w adresem budynku gospodarczego o pow. użytkowej 26,80 m² (garaż i część mieszkalna nad garażem). W załatwianiu formalności z tym związanymi pomagał również W. A. (1) w imieniu matki.

/dowód: decyzja – k. 748 akt, zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:50:00)/

Przybudówka ta powstała z inicjatywy i na potrzeby siostry W. A. – W. P., która wówczas co roku na okres ok. miesiąca przyjeżdżała ze Stanów Zjednoczonych gdzie mieszkała, do Polski. Chciała bowiem tam się zatrzymywać oraz garażować samochód. Koszt jej wybudowania pokryły: F. A. (1) i W. P..

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:49:30)/

Jednakże do dnia dzisiejszego część mieszkalna nad garażem nie została wykończona. Wnętrze nie zostało otynkowane, nie wykonano sufitu. Powstał bowiem konflikt pomiędzy W. P. i R. A. (2) na tle opieki nad F. A., wskutek czego pierwsza z nich rzadziej zaczęła przyjeżdżać do kraju.

/dowód: zeznania B. Z. – k. 1096 akt (00:56:00), zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:50:00)/

Ponadto w okresie 1990-2002 r. przeprowadzono następujące remonty i modernizację domu mieszkalnego położonego w G., przy ul. (...): wykonanie schodów drewnianych na piętro, wymiana podłóg na parkiet bukowy, remont łazienki wraz z kafelkowaniem na parterze, wymiana okien w całym budynku, modernizacja zabudowy tarasu i jego zadaszenie, położenie na ścianach pomieszczeń na piętrze gładzi, remont kuchni (głazura, sufit), częściowe ocieplenie budynku od zewnątrz, wymiana pieca węglowego.

Ponadto dokonano rozbudowy i wykonano pokrycie dachowe znajdującego się na terenie przedmiotowej nieruchomości budynku gospodarczego (kurnika)

/dowód: zeznania B. Z. – k. 1096 akt (00:25:00, 00:58:00), zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:51:40), zeznania P. Z. – k. 1098 akt (02:56:00)/

W. P. oraz jej mąż, w dniu 3 kwietnia 1997 r., upoważnili W. A. (1) do sprzedaży stanowiącej ich własność nieruchomości położonej w G., przy ul. (...), opisanej w KW nr (...). W oparciu o powyższe pełnomocnictwo uczestnik postępowania sprzedał w/w nieruchomość w dniu 6 listopada 1999 r. za cenę 110.000,00 zł. P. zawarciu umowy W. A. otrzymał od kupujących kwotę 65.000,00 zł., którą następnie przekazał siostrze osobiście w 2002 r. Natomiast pozostała część ceny sprzedaży, tj. 45.000,00 zł. została zapłacona do dnia 25 listopada 1999 r. i zgodnie z wolą W. P. i jej męża została ona w dyspozycji uczestnika postępowania, który z tych środków miał finansować remont domu położonego przy ul. (...).

/dowód: umowa sprzedaży – k. 361-364 akt, oświadczenie W. P. – k. 128, 312-313 akt/

Z tychże pieniędzy została sfinansowana przybudówka, o której mowa wyżej oraz część opisanych wyżej remontów. W pozostałym zakresie remonty te współfinansowała F. A. (1) oraz W. i R. A. (1).

/dowód: zeznania B. Z. – k. 1096 akt (00:25:00, 00:58:00), zeznania W. A. – k. 1097 akt (01:51:40)/

Rachunki związane z remontem i budową przybudówki były wystawiane na nazwisko F. A.. Ona też korzystała z ulgi podatkowej na zakup materiałów budowlanych za lata 2001-2002.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1098 akt (02:34:30), zaświadczenie Naczelnika US – k. 1122 akt/

R. A. (1) była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy, której wysokość w 2007 r. wynosiła 716,31 zł. netto miesięcznie.

/dowód: przekaz pocztowy – k. 845 akt/

Wartość stanowiących wyposażenie sklepu prowadzonego przez W. A. (1) oraz spadkodawczynię: gablot poziomych, gablot pionowych, kasy pancernej oraz biurka biegły oszacował na kwotę 2.085,00 zł. stwierdzając, iż wchodzące w skład owego wyposażenia półki ścienne nie posiadają wartości rynkowej.

/dowód: opinia biegłego J. G. – k. 233-245 i 272-273 akt/

Nadto w oparciu o informacje zawarte w podatkowej księdze przychodów i rozchodów za 2008 r. oraz informacje o marżach nakładanych przez W. A. do cen kupowanego towaru biegły wycenił pozostały w sklepie na dzień otwarcia spadku po R. A. towar na kwotę 16.040,00 zł.

/dowód: opinia biegłego J. G. – k. 233-245 i 272-273 akt/

Po śmierci R. A. (2) B. Z. (1) otrzymała świadczenie określone w zawartych przez spadkodawczynię umowach ubezpieczenia na życie w kwotach:

- 2.000,00 zł. od (...) S.A.,

- 10.120,99 zł. od (...) S.A..

/dowód: zeznania - k. 128, 1096 akt (00:45:00), pismo (...) S.A. – k. 230 akt/

Ponadto W. A. przekazał jej wówczas całość będących w posiadaniu zmarłej wyrobów jubilerskich, tj. medaliki (2 szt.), kolczyki (7 kompletów), przywieszki (2 szt.), pierścionki (4 szt.), bransolety (2 szt.), łańcuszek, medalion, obrączkę, spinki (2 szt.), wisiorki (2 szt.) oraz broszkę.

/dowód: zeznania wnioskodawczyni - k. 128 akt, zeznania W. A. – k. 128 akt/

Biegły z zakresu jubilerstwa i kamieni szlachetnych R. K. (1) wycenił wartość wskazanych wyżej wyrobów na łączną kwotę 21.529,30 zł.

/dowód: opinie biegłego R. K. – k. 332-341, 382-384 akt/

Natomiast w posiadaniu W. A. (1) znajdują się: sygnet, łańcuch z krzyżem oraz obrączka, których wartość w/w biegły określił na kwotę 7.350,00 zł.

/dowód: opinie biegłego R. K. – k. 332-341, 382-384 akt, zeznania W. A. – k. 1097 akt (02:05:30, 02:32:30), zeznania B. Z. k. 1096 akt (00:39:30)/

Z wyjątkiem lokalu położonego w G. przy ul. (...) oraz opisanej wyżej biżuterii od chwili śmierci do chwili obecnej, W. A. (1) jest w wyłącznym posiadaniu wszystkich pozostałych składników majątkowych wchodzących w skład spadku po R. A. (1).

/dowód: zeznania B. Z. k. 1096 akt (00:49:00), zeznania W. A. – k. 1098 akt (02:36:00)/

On też ponosi wszystkie wydatki i ciężary związane z utrzymanie tychże składników, w szczególności koszty ubezpieczenia, napraw i przeglądów technicznych samochodu osobowego, wydatki na utrzymanie nieruchomości położonych przy ul. (...) i G.. Natomiast nie pobierał z tytułu ich posiadania od śmierci żony do chwili obecnej żadnych pożytków. W lokalu przy ul. (...) nadal samodzielnie prowadzi sklep, a w domu przy ul. (...) mieszka.

/dowód: zeznania B. Z. – k. 1097 akt (01:16:30), zeznania W. A. – k. 1098 akt (02:36:00)/

Biegły z zakresu szacowania nieruchomości A. K. (1) w opinii sporządzonej na zlecenie Sądu określił, przy uwzględnieniu stanu na dzień otwarcia spadku po R. A. (1) oraz cen aktualnych następujące wartości:

- nieruchomości objętej KW nr (...) – na kwotę 246.000,00 zł.,

- nieruchomości objętej KW nr (...) – na kwotę 110.000,00 zł.,

- nieruchomości objętej KW nr (...) – na kwotę 115.000,00 zł.

/dowód: opinia biegłego – k. 996-1050 akt/

W chwili śmierci R. A. (1) posiadała środki zgromadzone na funduszu kapitałowym o wartości 10.120,99 zł., która to kwota została zgodnie z dyspozycją zmarłej wypłacona jej córce.

/dowód: pismo (...) S.A – k. 1180 akt/

Z kolei na dzień śmierci żony W. A. (1) posiadał 3.930, (...) jednostek funduszu, których aktualna wartość wynosi 56.603,94 zł. Wpłaty na w/w Fundusz pochodziły z majątku wspólnego W. i R. A. (2).

/dowód: pismo (...) S.A – k. 1180 akt, zeznania W. A. – k. 1098 akt (02:39:30)/

Na nieruchomość położonej w G. przy ul. (...) posadowiona jest szklarnia metalowa oszklona, którą wykonał samodzielnie W. A. (1) przy wykorzystaniu materiału ze zniszczonej szklarni, która wcześniej znajdowała się na nieruchomości wspólnej położonej przy ul. (...), przed zawarciem związku małżeńskiego z R. A. (2). Szklarnia ma wymiary 2,5 x 7 m i posadowiona jest na fundamencie, a tym samym stanowi część składową gruntu.

/dowód: zeznania W. A. – k. 1097 akt (02:04:00, 02:45:30), opinia biegłego A. K. – k. 1000–1047 akt/

W dacie śmierci spadkodawczyni na rachunku bankowym prowadzonym przez Bank Spółdzielczy w G. na nazwisko W. A. znajdowała się łącznie kwota 33.514,51 zł.

/dowód: zaświadczenie – k. 80 akt/

Decyzją Wojewody (...) z dnia 31 sierpnia 2016 r. przyznano B. Z. (1)

i W. A. (1), jako spadkobiercom R. A. (2), rekompensatę z tytułu pozostawienia przez J. i K. K. (4) nieruchomości poza obecnymi granicami państwa polskiego w związku z wojną rozpoczętą w 1939 r. w miejscowości N., w kwotach po 1.488,55 zł. na rzecz każdego z nich.

/dowód: decyzja – k. 1236-1240 akt/

B. Z. (1) nie kierowała po śmierci matki żadnych roszczeń w stosunku do W. A. o wydanie przedmiotów wchodzących w skład spadku, bądź dopuszczenie jej do ich współposiadania, prócz ubrań należących do zmarłej.

/dowód: zeznania B. Z. k. 1096 akt (01:08:00), zeznania W. A. – k. 1098 akt (02:36:00)/

B. Z. (1) zmarła w dniu 2 stycznia 2017 r., a całość spadku po niej nabył na podstawie testamentu mąż P. Z. (1).

/dowód: odpis postanowienia – k. 1283 akt/

Sąd zważył co następuje:

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z wnioskiem o podział majątku wspólnego R. A. (2) i W. A. (1) oraz o dział spadku po R. A. (1).

Podkreślić w tym miejscu należy, iż zgodnie z treścią art. 689 k.p.c. jeżeli cały majątek spadkowy lub poszczególne rzeczy wchodzące w jego skład stanowią współwłasność z innego tytułu niż dziedziczenie, dział spadku i zniesienie współwłasności mogą być połączone

w jednym postępowaniu. W wypadku natomiast, gdy w skład spadku wchodzi udział spadkodawcy w majątku objętym małżeńską wspólnością ustawową, do dokonania działu spadku niezbędne jest uprzednie albo jednoczesne z działem spadku, połączone w tym samym postępowaniu, przeprowadzenie podziału majątku wspólnego, chyba że zapadł już

prawomocny wyrok rozstrzygający o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym oraz o żądaniach zwrotu wydatków, nakładów i innych świadczeń z majątku wspólnego na majątek odrębny lub odwrotnie, albo że częściowy dział spadku nie dotyczy udziału spadkodawcy w majątku wspólnym. Nie jest bowiem możliwe dokonanie działu spadku dopóty, dopóki we właściwym trybie nie zostanie przesądzona kwestia ewentualnych nierównych udziałów w majątku wspólnym oraz kwestia ewentualnych zwrotów z tytułu nakładów, wydatków oraz innych świadczeń z majątku wspólnego na majątek odrębny i odwrotnie (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 1972r., III CZP 100/71, OSNC. 1972/7-8/129).

Z chwilą stwierdzenia nabycia spadku przez kilku spadkobierców powstaje między nimi wspólność praw i obowiązków spadkowych, która utrzymuje się do chwili dokonania działu spadku. Zgodnie z art. 1035 k.c. w sytuacji gdy spadek przypada kilku spadkobiercom do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy

o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów tytułu VIII Kodeksu cywilnego. Powstała w ten sposób wspólność masy majątkowej w postaci spadku nabytego przez kilka osób ma specyficzny charakter. Nie stanowi ona mianowicie współwłasności, której zniesienia można dokonać w trybie przewidzianym w art. 210 k.c. bądź art. 617 k.p.c. Do zniesienia tego typu współwłasności konieczne jest zastosowanie przepisów o dziale spadku, w szczególności art. 1035 i następne k.c., art. 1070 i następne k.c. oraz art. 680 k.p.c. (orzecz. SN z dnia 05.06.1991 r., III CRN 125/91, biuletyn SN z 1991 r. nr 8, s. 13). Z art. 1037 k.c. wynika, iż możliwe jest dokonanie działu spadku umowne na podstawie umowy między wszystkimi spadkobiercami bądź sądowe na żądanie któregośkolwiek ze spadkobierców.

Stosownie natomiast do art. 684 k.p.c. skład i wartość spadku ulegającego podziałowi ustala sąd. W świetle art. 31 § 1 k.r.o. zasadą jest powstanie między małżonkami z mocy ustawy ustroju wspólności ustawowej, obejmującego przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub jednego z nich. Powstała w ten sposób współwłasność ma charakter współwłasności łącznej, co oznacza iż w czasie obowiązywania wspólności ustawowej żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego (art. 35 zd. 1 k.r.o.). Wobec ustania wspólności ustawowej małżeńskiej wskutek śmierci koniecznym zatem przed dokonaniem działu spadku po zmarłym jest dokonanie podziału majątku wspólnego.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie poglądem stan spadku ustala się według otwarcia spadku, jego zaś wartość - według cen z chwili dokonania działu (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1974 r., (...), OSNC z 1975 r. nr 6, poz. 90).

W niniejszej sprawie sporna pozostawała kwestia dotycząca składu majątku wspólnego małżonków: W. A. (1) i R. A. (2), a tym samym składu spadku po R. A. (1) podlegającego podziałowi, bowiem ustalono, iż osoby te, w chwili śmierci spadkodawczyni, nie posiadały majątków osobistych. Podkreślić należy również, że żadna ze stron nie żądała ustalenia nierównych udziałów małżonków w ich majątku wspólnym, jak również nie domagała się rozliczenia jakichkolwiek nakładów i wydatków w tym zakresie. Stosując zatem zasadę wyrażoną w art. 43 § 1 k.r.o., ustalono że oboje małżonkowie mieli równe udziały w majątku wspólnym.

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie ustalono na podstawie obiektywnych dowodów z dokumentów szczegółowo opisanych w części ustaleń faktycznych niniejszego uzasadnienia, jak również w oparciu o opinie biegłych: z zakresu szacowania nieruchomości A. K. (1), z zakresu szacowania ruchomości J. G. (3) oraz z zakresu jubilerstwa R. K. (3). Opinie te, w ocenie Sądu, cechują się fachowością, rzetelnością i stanowią podstawę poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych. Wnioskodawczyni w piśmie procesowym z dnia 4 marca 2016 r. wskazywała, że nie zgadza się z treścią opinii biegłego

z zakresu szacowania nieruchomości z dnia 19 lutego 2016 r. zarzucając biegłemu brak należytej staranności w zakresie posiadania aktualnej bazy informacji o sprzedanych na tut. terenie nieruchomościach, czym zniekształcił zawartość opinii. Następnie sformułowała konkretne zarzuty odnośnie wskazanej opinii, do których w sposób należyty i wystarczający biegły odniósł się w opinii uzupełniającej z dnia 20 lipca 2016 r., podtrzymując wcześniejszą opinię.

W rezultacie Sąd nie znalazł okoliczności pozwalających na skuteczne podważenie stanowiska biegłego wyrażonego w przedmiotowej opinii.

Podstawą ustaleń faktycznych były również zeznania wnioskodawczynie B. Z. (1), uczestnika postępowania W. A. (1) i w mniejszym stopniu uczestnika postępowania P. Z. (1). Sąd nie dał przy tym wiary zeznaniom B. i P. Z. (1) w zakresie, w jakim twierdzili oni, iż w trakcie małżeństwa z R. A. (2) jej mąż zakupił (posiadał) kilka złotych monet o nominale 20 USD, które miały być przechowywane z resztą biżuterii zmarłej. Osoby te wskazywały, iż nie miały jednak wiedzy, czy w chwili śmierci spadkodawczynie monety te były jeszcze w posiadaniu zmarłej lub jej męża. Zauważyć tymczasem należy, iż W. A. (1) zarówno w piśmie procesowym (k. 359 akt), jak i w złożonych zeznaniach (k. 1097v) stanowczo zaprzeczył, aby takie przedmioty kiedykolwiek posiadał i nie wie nawet jak one wyglądają. Zresztą monety takie nie zostały przedstawione do wyceny biegłemu z zakresu jubilerstwa (k. 341, 369 akt), stąd wyceniono je jedynie w oparciu o fotografie, notabene przedstawione przez P. Z. (1), który z zawodu jest złotnikiem i tego rodzaju działalność w G. prowadzi. Biegły zastosował metodę porównawczą przyjmując, że moneta taka wykonana jest ze stopu złota próby 0,900 o masie 1 oz. W efekcie Sąd dał wiarę w tym zakresie zeznaniom W. A. (1) tym bardziej, że brak jest podstaw do twierdzenia, iż miałby on ukrywać tego rodzaju przedmioty przed córką zmarłej w sytuacji, gdy zgodnie z wolą żony dobrowolnie wydał po jej śmierci wnioskodawczynie wyroby jubilerskie o łącznej wartości 21.529,30 zł. Zatem Sąd za wiarygodne uznał zeznania uczestnika postępowania, iż sfotografowane przez P. Z. monety pochodziły z jego własnych zasobów.

Jednocześnie Sąd pominął natomiast zeznania świadka Ł. N., gdyż nie posiadała żadnej wiedzy odnośnie okoliczności mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

W tym miejscu przejść należy do rozważań dotyczących skutków zawartej przez W. i R. A. (2) w dniu 11 lutego 1986 r. (k. 640 akt) w formie aktu notarialnego umowy małżeńskiej majątkowej, mocą której dokonali oni rozszerzenia wspólności ustawowej małżeńskiej majątkowej na cały ich majątek odrębny, tak nabyty przez nich w przeszłości i przyszłości, jak i obecnie do nich należący. Zważyć należy na brzmienie przepisu art. 49 k.r.o. w dacie zawarcia przedmiotowej umowy, normującego na jakie przedmioty majątkowej nie można było rozszerzyć zakresu wspólności. W myśl § 3 tegoż przepisu, gdy chodzi

o przedmioty przypadające jednemu z małżonków z tytułu dziedziczenia, zapisu lub darowizny nie wchodziły do wspólności wyłączenie wówczas, gdy spadkodawca bądź darczyńca tak zastrzegłi. Dopuszczalne zatem było wówczas rozszerzenie wspólności na przedmioty majątkowe, mające w przyszłości (po zawarciu umowy o rozszerzeniu wspólności majątkowej) przypaść jednemu z małżonków z tytułu dziedziczenia, zapisu lub darowizny (zob. K.Piasecki (red.): Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, LexisNexis Warszawa 2006, s. 277). Z uwagi nadto na treść art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004 r., Nr 162, poz. 1691) do stosunków majątkowych opartych w dniu wejścia w życie w/w ustawy na umowie majątkowej małżeńskiej stosuje się **nadal przepisy obowiązujące w czasie zawierania umowy**. Jednakże strony mogą przez umowę zmienić dotychczasowy ustrój majątkowy stosownie do przepisów ustawy, czego jednakże poza wszelką wątpliwość W. i R. A. (1) nie uczynili.

Reasumując zatem powyższe rozważania dojść należy do wniosku, że wskutek zawarcia opisanej wyżej małżeńskiej umowy majątkowej W. i R. A. (1) dokonali rozszerzenia majątków wspólnego również i o przedmioty majątkowe, które w przyszłości, po zawarciu umowy o rozszerzeniu wspólności majątkowej, miały przypaść małżonkowi z tytułu dziedziczenia, zapisu lub darowizny. W efekcie do majątku wspólnego W. i R. A. (2) weszły nie tylko składniki majątkowe należące do ich majątków odrębnych w dniu zawarcia umowy, ale również w szczególności:

- lokal mieszkalny nr (...), położony w G. przy ul. (...), którego własność R. A. (1) otrzymała w wyniku działu spadku po S. i S. K. (postanowienie z dnia 23 marca 1998 r. - k. 824 akt),

- udział wynoszący 2/6 części we własności nieruchomości położonej w G., przy ul. (...), który W. A. (1) nabył w dniu 19 października 2007 r.

w wyniku dziedziczenia po matce F. A. (1) (postanowienie k. 119 w aktach (...))

- inne przedmioty majątkowe, m.in. biżuteria, którą osoby te otrzymały w darowiźnie po zawarciu małżeńskiej umowy majątkowej.

Konsekwencją dokonania powyższych ustaleń jest konieczność stwierdzenia nieważności umowy darowizny nieruchomości stanowiącej lokal mieszalny nr (...), położonej

w G., przy ul. (...), o pow. 50,60 m², objęty księgą wieczystą nr (...), prowadzoną przez tut. Sąd, dokonanej w dniu 3 sierpnia 1999 r. wyłącznie przez R. A. (2) na rzecz B. Z. (1) i P. Z. (1). Zresztą darczyńca zapewniła wówczas w akcie notarialnym, w sposób niezgodny z rzeczywistością, że ze swoim mężem nie zawierała umów majątkowych. Skoro zatem, zarówno w myśl przepisów obowiązujących w dniu zawarcia wskazanej wyżej umowy, jak i przepisów obowiązujących obecnie, na dokonanie tego rodzaju darowizny z majątku wspólnego potrzebna jest zgoda drugiego małżonka, a ważność umowy, która została zawarta przez jednego z małżonków bez wymaganej zgody drugiego, zależy od potwierdzenia umowy przez drugiego małżonka (art. 37 k.r.o.), jak również uwzględniając, iż tego rodzaju zgoda powinna być wyrażona w formie wymaganej dla czynności której dotyczy (art. 63 § 2 k.c.), a odmowa potwierdzenia umowy nie wymaga zachowania szczególnej formy, lecz może być wyrażona przez każde zachowanie się małżonka (zon. K.Piasecki op.cit. s.207-211), zważywszy na postawę procesową W. A. (1), który domagał się uznania w/w nieruchomości za składnik majątku wspólnego oraz na fakt, iż nigdy nie dokonał on zgody (potwierdzenia) umowy darowizny zawartej przez jego żonę, stwierdzić należy, że umowa darowizny tegoż lokalu na rzecz B. i P. Z. (1) jest bezwzględnie nieważna (ex tunc). Zważywszy bowiem na przepis art. 6 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w z.w z art. 38 k.r.o. nieodpłatność rozporządzenia nieruchomością jest negatywną przesłanką rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych. Niezależnie od powyższego istnieją zdaniem Sądu podstawy do twierdzenia, iż obdarowani działali w tym zakresie w złą wiarę (art. 6 ust. 2 u.k.w.h), bowiem w świetle ustaleń poczynionych w niniejszej sprawie, przy uwzględnieniu poziomu zainteresowania B. Z. (1) i jej męża sprawami majątkowymi spadkodawczyni oraz W. A. (1), jak również ich wiedzy w tym zakresie, oraz faktu, iż zarówno rok, jak i dwa lata przed dokonaniem przedmiotowej darowizny W. i R. A. (1) wspólnie zawierali umowy sprzedaży gruntów położonych w G. przy ul. (...), które przed zawarciem przez nich umowy majątkowej małżeńskiej stanowiły wyłączny majątek R. A., o czym jej córka doskonale wiedziała, B. i P. Z. (1) co najmniej z łatwością mogli się dowiedzieć o tym, że treść księgi wieczystej prowadzonej dla lokalu przy ul. (...) w zakresie wpisu właściciela jest niezgodna z rzeczywistym stanem prawnym.

Chybione są zdaniem Sądu zarzuty P. Z. (1) (k. 933 akt), iż kwestia własności lokalu przy ul. (...) nie może być badana przez Sąd z uwagi na przedawnienie, bowiem zarówno roszczenie o dział spadku i podział majątku, jak i roszczenie z art. 10 u.k.w.h., nie będące roszczeniem materialnoprawnym, nie ulegają przedawnieniu. Nadto z pewnością Sąd jest uprawniony do badania tejże kwestii w ramach niniejszego postępowania, bowiem jak słusznie wskazuje się w doktrynie, w przypadku gdy spór o prawo własności powstał w ramach postępowania działowego między jego uczestnikami, spór ten podlega rozstrzygnięciu

w postępowaniu działowym. Dotyczy to również sporu wynikającego z niezgodności stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (zob. T. Czech: Księgi wieczyste i hipoteka. Komentarz, LexisNexis 2014).

Zdaniem Sadu nie zasługuje na uwzględnienie stanowisko W. A. (1) domagającego się rozliczenia w niniejszym postępowaniu kwot uzyskanych na mocy decyzji administracyjnej obejmującej rekompensatę za „mienie zabużańskie”. Po pierwsze bowiem podzielić należy stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażone w wyroku z dnia 24 maja 2016 r., I OSK (...), że prawo do rekompensaty zabużańskiej jest prawem publicznoprawnym, powstającym - po stronie spadkobiercy - nie z mocy faktu samego spadkobrania a na podstawie przepisów zabużańskiej a więc nie jest prawem cywilnym, objętym dyspozycją art. 922 § 1 k.c., i z tego względu nie wchodzi w skład spadku. Po wtóre korygowanie kwot przyznanych tychże decyzją na rzecz B. Z. (1) i W. A. (1) prowadziłoby do nieuprawnionej ingerencji sądu powszechnego w sferę rozstrzygniętą ostateczną decyzją administracyjną, należąca do kompetencji organów administracji publicznej.

Poza tym w świetle art. 922 § 2 k.c. w zw. z art. 831 § 3 k.c. za niezasadne uznać należy żądanie W. A. uwzględnienia w sprawie o dział spadku po R. A. (1) kwot wypłaconych B. Z. zgodnie z dyspozycją matki, stanowiących sumy ubezpieczenia przypadające w razie śmierci osoby ubezpieczonej. Wskazać bowiem należy, iż ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (ufk) to ubezpieczenie osobowe, które łączy w sobie element ochronny z inwestycyjnym. Niemniej w dalszym ciągu jest to ubezpieczenie na życie. Stąd sumy wypłacone wskutek zawarcia przez R. A. (2) umów ubezpieczenia na życie zarówno z (...) S.A., jak i (...) S.A. B. Z. (1), jako osobie uprawnionej w przypadku śmierci matki, nie należą do spadku po zmarłej i nie podlegają rozliczeniu w niniejszym postępowaniu.

Ponadto, jak słusznie wskazuje się w doktrynie, podziałem majątku i działem spadku objęte są składniki należące do takiego majątku w dacie ustania wspólności (otwarcia spadku) istniejące w chwili dokonywania działu (zob. E. Skowrońska-Bocian: Rozliczenia majątkowe małżonków w stosunkach wzajemnych i wobec osób trzecich, LexisNexis Warszawa 2010, s.224). Podkreślić dodatkowo należy, iż jeśli chodzi o majątek, który W. A. (1) uzyskał w wyniku podziału majątku wspólnego jego oraz pierwszej żony B. A., dokonanego w 1985 r., to w pierwszej kolejności mieć należy na uwadze, iż od tego czasu, do śmierci R. A. (2) minęły 23 lata. Już zatem samo doświadczenie życiowe wskazuje, że stanowiące w 1985 r. realną wartość samochód osobowy marki F. (...) i części zamienne do niego, czy też wersalka i telewizor N., gdyby istniały w chwili zgonu spadkodawczyni,

z uwagi na sam upływ czasu przedstawiałyby znikomą wartość. Trudno także oczekiwać, aby W. A. (1) przechowywał przez tyle lat uzyskane w ten sposób pieniądze w wysokości ówczesnych 195.000,00 zł. (po denominacji 19.500,00 zł.), bony rewaloryzacyjne o wartości ówczesnych 40.000,00 zł. (po denominacji 4.000,00 zł.), dochody z pasieki, pieniądze uzyskane z zasądzonej dopłaty w wysokości 45.113,00 zł. (po denominacji 4.511,30 zł.), czy też 3.800,00 dolarów amerykańskich. Przede wszystkim bowiem uczestnika postępowania obciążono wówczas obowiązkiem spłaty wierzytelności na rzecz (...) Oddział w R. w wys. 84.506,00 zł., a co ważniejsze, sam W. A. zeznał (k. 1097 akt), że od byłej żony nie odebrał przyznanych mu wersalki i telewizora. Natomiast gdy chodzi o pasiekę, to wskazał, iż pszczoły wyginęły na skutek chorób jeszcze przed śmiercią spadkodawczyni, a ule uległy zniszczeniu w takim stopniu, że nie nadają się do użytku i nie przedstawiają żadnej wartości. Natomiast części samochodowe zełomował jeszcze w trakcie małżeństwa z R. A. (2), a za przedmiotowe środki pieniężne kupił wraz ze spadkodawczynią samochód, umeblował sypialnię i zakupił komplet wypoczynkowy do domu, w którym zamieszkał wraz z nią oraz sfinansował przyjęcie weselne własne (luty 1986 r.), a także pokrył połowę kosztów przyjęcia weselnego B. Z. (1) w kwocie 252.576,00 zł. (czerwiec 1987 r.). Wreszcie

W. A. zeznał, że bony rewaloryzacyjne o wartości 40.000,00 zł. zostały spieniężone również za życia spadkodawczyni i za środki uzyskane z tego tytułu zakupił złoty sygnet, który nadal znajduje się w jego posiadaniu. Dodatkowo dostrzeżenia wymaga, że w latach 1986-1989 r. spadkodawczyni nie pracowała, prowadząc następnie wraz z mężem sklep, a jednocześnie

w latach 1985-1994 braki oni udział w licznych wycieczkach zagranicznych. Wreszcie prowadzona przez uczestnika postępowania działalność gospodarcza w latach 1999-2000

i 2004-2007 przyniosła stratę. Wobec tego rodzaju okoliczności trudno w takiej sytuacji gromadzić oszczędności, czy nie robić użytku z posiadanych zasobów pieniężnych. W świetle powyższego za wiarygodne uznać należy zeznania W. A. w tym zakresie, stwierdzając tym samym brak podstaw do uwzględnienia w niniejszym postępowaniu jakichkolwiek składników majątkowych, które otrzymał on w wyniku podziału majątku jego oraz pierwszej żony B. A..

Wreszcie za wiarygodne uznać należy zeznania W. A. (1) odnośnie przeznaczenia środków uzyskanych ze sprzedaży przez niego i żoną działek budowlanych.

W latach 1997-1998 r. uzyskali oni bowiem z tego tytułu kwotę 22.000,00 zł., a w 2000 r. kwotę 20.000,00 zł. Jednocześnie w dniu 10 czerwca 1998 r., W. i R. A. (1) nabyli, na zasadach wspólności ustawowej, za łączną kwotę 10.563,77 zł. własność lokalu niemieszkalnego o pow. 32,60 m², położonego w G., przy ul. (...), w celu adaptacji go na lokal handlowo – usługowy. Następnie sfinansowali budowę na tej nieruchomości od podstaw sklepu, po rozebraniu boksu garażowego i przystosowanie go do prowadzenia w nim działalności gospodarczej oraz jego wyposażenie i towar przeznaczony do sprzedaży. W tymże miejscu od 2000 r. prowadzili sklep. Dodatkowo ustalono, że jeszcze przed 2000 r., gdy małżonkowie prowadzili jeszcze sklep w wynajmowanym lokalu, dwukrotnie w tamtym okresie R. A. (1) jeździła do K. po towar, a koszt tych wyjazdów

i zakupu towaru wyniósł ok. 10.000,00 zł. W. A. (1) zeznał, że całość środków uzyskanych ze sprzedaży w/w nieruchomości została przeznaczona na powyższe cele i w świetle poczynionych ustaleń faktycznych oraz zasad logiki i doświadczenia życiowego trudno fakty te poddawać w wątpliwość, zważywszy również na wysokość dochodów uzyskiwanych w tym czasie przez uczestnika postępowania.

Następnie w 2007 r. R. i W. A. (1) sprzedali kolejne działki za łączną kwotę 95.000,00 zł., przy czym uczestnik postępowania zeznał, że ustalił z żoną, iż kwotą tą podzielił się po połowie i tak też uczynili. Przypadająca jemu część tych pieniędzy została przeznaczona na zakup samochodu osobowego V. (...), co nastąpiło w dniu 20 marca 2008 r., za kwotę 4.900,00 euro i koresponduje to z treścią dokumentu umowy sprzedaży znajdującego się w aktach sprawy. Faktem notoryjnym jest, iż z tego rodzaju transakcją związane były wówczas dodatkowe koszty związane z opłaceniem akcyzy, ubezpieczenia, tłumaczeniem dokumentów, wykonaniem przeglądu technicznego, czy kosztami samej rejestracji w Polsce.

Gdy zaś chodzi o część pieniędzy pozostających w dyspozycji spadkodawczyni to faktem bezspornym jest, iż już od 1988 r. leczyła się onkologicznie, a w 2006 r. nastąpiła dalsza progresja choroby i z tego powodu R. A. wielokrotnie przebywała na leczeniu szpitalnym, przeszła zabieg usunięcia pęcherzyka żółciowego, częściowej resekcji żołądka. Stwierdzono u niej zmiany ogniskowe w wątrobie oraz pozostałych narządów mięsistych jamy brzusznej, niedrożność jelita cienkiego, prowadzące do rozpoznania wtórnego nowotworu złośliwego przewodu pokarmowego. Okresowo cierpiała też na napadowe depresje. W związku z koniecznością leczenia spadkodawczyni ona i jej mąż ponosili wydatki na częste dojazdy do szpitali i innych placówek medycznych w celu odbycia konsultacji, diagnostyki oraz leczenia, zakup leków nierefundowanych (np. osłonowych przy chemioterapii). W szczególności lecząc się na Oddziale Onkologii Szpitala w O. R. A. (1) co najmniej trzykrotnie poddawana była serii chemoterapii (kroplówek), a każda seria trwała od tygodnia do trzech miesięcy, przy czym pacjentka nie przebywała wówczas w szpitalu, tylko każdego dnia była tam przez męża przywożona, a następnie odwożona na noc do domu. Natomiast od 14 kwietnia 2008 r. do dnia śmierci R. A. (1) przebywała w domu w ramach tzw. „hospicjum domowego”. Jej mąż kupował jej wówczas niezbędne kroplówki, co stanowiło wydatek kilkuset złotych miesięcznie. Ponadto spadkodawczyni trzykrotnie jeździła wraz z mężem prywatnie do O. na badania jamy brzusznej, prywatnie do okulisty w K.. Łącznie R. A. odbyła ok. 10 prywatnych wizyt lekarskich. Koszt tych wizyt wynosił każdorazowo 100,00 – 200,00 zł. W. A. zeznał także, iż wydatki związane z leczeniem żony, obejmujące dojazd do szpitali, placówek medycznych, zakup leków oraz innych niezbędnych wyrobów medycznych wyniosły łącznie ok. 20.000,00 zł. i były ponoszone wyłącznie ze środków uzyskanych ze sprzedaży ostatnich działek, w szczególności z ich części pozostającej do dyspozycji zmarłej. Wreszcie niewątpliwie Siostra uczestnika postępowania W. P. dwukrotnie na własny koszt udawała się do Peru, gdzie kupowała specyfik

o nazwie W.-K., który miał pomagać zwalczać nowotwór. W/w wyrób przysyłała następnie R. A. (1), która go stosowała. W. P. nie żądała od brata i jego żony zwrotu kosztów podróży do Peru, ani kosztów zakupu i przysłania do Polski specyfiku, lecz gdy sama przyjeżdżała do kraju jej brat próbował jej to rekompensować wożąc na własny koszt samochodem po Polsce (W., G., K.), opłacał jej również hotele, pokrywał koszty przyjęcia gości zapraszanych przez siostrę. Łączna wartość tych świadczeń wyniosła około kilku tysięcy złotych.

Reasumując powyższe ustalenia dojść należy do przekonania, iż zeznania W. A. (1) odnośnie przeznaczenia środków uzyskanych przez małżonków ze sprzedaży działek gruntu są wiarygodne, spójne i korespondują z pozostałymi zebranymi w sprawie dowodami, w szczególności dowodami z dokumentów, stąd Sąd dał im wiarę w całości. Nie można nadto pominąć faktu, iż w chwili śmierci żony W. A. posiadał na rachunku bankowym kwotę 33.514,51 zł., która została uwzględniona w niniejszym postępowaniu. Trudno zatem przyznać rację wnioskodawcy, który twierdził, iż uczestnik postępowania miałby w istocie ukrywać środki pochodzące ze sprzedaży wskazanych wyżej działek. Dodatkowo wskazać należy, że Sąd nie dał wiary twierdzeniom W. A. (1), iż środki pozostające w chwili śmierci żony na tymże rachunku bankowym należały w istocie do jego siostry. Okoliczność ta nie została bowiem przez niego udowodniona. Wystarczy zatem wspomnieć, że gdyby rzeczywiście tak było, to W. P. nie przekazywałaby bratu regularnie dodatkowych pieniędzy podczas przyjazdów do Polski (k. 1097v), skoro dysponował on istotną kwotą pieniędzy do niej należących.

W ocenie Sądu nie zasługują także na uwzględnienie wyartykułowane w piśmie procesowym B. Z. (1) z dnia 3 marca 2014 r. (k. 758-768 akt) żądania rozliczenia poczynionych na spadek nakładów oraz roszczenia dotyczącego pożytków.

Zgodnie bowiem z treścią art. 686 k.p.c. w postępowaniu działowym sąd rozstrzyga także o istnieniu zapisów zwykłych, których przedmiotem są rzeczy lub prawa należące do spadku, jak również o wzajemnych roszczeniach pomiędzy współspadkobiercami z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na spadek nakładów i spleconych długów spadkowych. Wskazany przepis, jako wprowadzający regulację wyjątkową, nie może być interpretowany w sposób rozszerzający. Mimo że służy on kumulacji rozstrzygnięć, to jednak tylko w kwestiach enumeratywnie w nim wskazanych (zob. uchwała SN z dnia 7 sierpnia 1975 r., III CZP 60/75, LEX nr 1913, oraz postanowienie SN z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 138/11, LEX nr 1112734).

Tymczasem w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego stwierdzić należy wyraźnie, iż W. A. (1), który od chwili śmierci spadkodawczyni pozostawał

w wyłącznym posiadaniu: lokalu użytkowego położonego przy ul. (...) oraz jego wyposażenia, towaru szczegółowo opisanego w opinii biegłego J. G. oraz samochodu osobowego V. (...), jak również wraz ze swoją siostrą we współposiadaniu nieruchomości położonej przy ul. (...), nie pobrał z tego tytułu do chwili obecnej żadnych pożytków. Nie oddawał on bowiem wskazanych składników majątkowych w odpłatne, ani nawet nieodpłatne posiadania. W wymienionym wyżej lokalu użytkowym oraz przy wykorzystaniu jego wyposażenia do chwili obecnej samodzielnie prowadzi działalność gospodarczą. Zatem istotnie osiągnął on korzyść w związku z używaniem tychże przedmiotów, ale nie polegającą na czerpaniu pożytków, lecz na zaoszczędzeniu wydatków, a tego rodzaju korzyści, w świetle wyżej przytoczonego przepisu, rozliczeniu w niniejszym postępowaniu podlegać nie mogą (zob. J. Gudowski (red.): Kodeks cywilny. Komentarz, LexisNexis 2013). Nadto niezasadne jest żądanie rozliczenia pożytków w zakresie towaru pozostałego do sprzedaży na dzień otwarcia spadku po R. A. (1), jak tego chciała wnioskodawczyni (k. 763), albowiem przyjęta przez Sąd jako podstawę rozstrzygnięcia

w sprawie wartość tegoż towaru biegły z zakresu szacowania ruchomości J. G. (1) wyliczył już z uwzględnieniem marż stosowanych przez W. A. do zakupionego towaru (k. 238). Analogicznie rzecz się ma z nieruchomością przy ul. (...), gdzie w domu się tam znajdującym cały czas nieprzerwanie zamieszkuje uczestnik postępowania, jak również przez ten cały okres korzysta ze wskazanego wyżej samochodu osobowego na własne cele. Zatem już z powyższych przyczyn żądania wnioskodawcy we wskazanym wyżej zakresie na uwzględnienie zasługiwać nie mogą.

Zważywszy na fakt, iż roszczenia określone w art. 686 k.p.c. nie podlegają rozliczeniu przez Sąd z urzędu, lecz wymagają sformułowania przez stronę je zgłaszającą wyraźnego żądania oraz wykazania inicjatywy dowodowej w tym zakresie, z uwagi na fakt, iż wnioskodawca nie wykazał ich zasadności jedynie pobocznie zauważyć należy, że Sąd nie znajduje również podstaw do dokonania rozliczeń z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych. O ile tego rodzaju roszczenie zostało przewidziane w powyżej normie prawnej oraz kwestia ta była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi judykatury (zob.

w szczególności uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2013 r., sygn. III CZP 88/12) to jednak rozliczenie w tym zakresie nie następuje niejako „automatycznie”. Jak słusznie wskazano w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2011 r., IV CSK 632/10, analizując zagadnienie obowiązku zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z wyłączeniem pozostałych współwłaścicieli z rzeczy będącej przedmiotem współwłasności, wskazał, że art. 206 k.c., do którego odsyła art. 1035 k.c., stwarza kompetencje do korzystania przez wszystkich współwłaścicieli z rzeczy jako całości, nie zaś do korzystania z rzeczy lub jej części z jednoczesnym wyłączeniem innych uprawnionych. Takie korzystanie stanowi naruszenie uprawnień pozostałych współwłaścicieli. Naruszenie uprawnienia do korzystania z rzeczy daje natomiast współwłaścicielowi, w razie wykazania przesłanek stosowania art. 224 § 2 lub art. 225 k.c., prawo żądania zapłaty wynagrodzenia od tego współwłaściciela, który wyłącznie korzystał w całości lub części z przedmiotu współwłasności.

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż B. Z. (1) nigdy nie formułowała wobec W. A. (1) żądania wydania jej rzecz wchodzących w skład spadku, a pozostających w jego wyłącznym posiadaniu (zob. wniosek o dział

spadu gdzie domagała się przyznania wszystkich składników W. A. ze spłatą na jej rzecz), stąd nie zostały spełnione przesłanki opisane w cytowanych wyżej przepisach do dochodzenia przez nią roszczeń z tytułu posiadania przez uczestnika postępowania tychże składników.

Co ważniejsze zresztą, w cytowanej wyżej uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego jednoznacznie wskazano, iż dopóki współwłaściciele korzystają ze wspólnej rzeczy zgodnie

z ich wolą wyrażoną nawet w sposób konkludentny, dopóty ich współposiadanie i korzystanie

z rzeczy nie narusza art. 206 k.c. Uznać należy, iż z tego rodzaju sytuacją mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie. B. Z. (1) nigdy nie kwestionowała faktu, iż W. A. korzysta z wchodzących w skład spadku przedmiotów i – jak już wyżej wskazano – nigdy nie występowała z żądaniem ich wydania. Akceptowała fakt, iż uczestnik postępowania przekazał jej zgodnie z wolą spadkodawczyni biżuterię i prowadziła z W. A. negocjacje co do sposobu działu spadku po niej, gdzie kwestią sporną była wyłącznie wysokość należnej dopłaty, nie zaś kwestia przyznania jej na własność jakichkolwiek innych niż w/w wyroby jubilerskie przedmiotów wchodzących w skład tej masy. Powyższe okoliczności B. Z. potwierdziła

w składanych przed Sądem zeznaniach. Nigdy bowiem nie chciała zamieszkać w domu położonym w G. przy ul. (...), który jest domem rodzinnym jej ojczyma. Nie domagała się dopuszczenia jej do współposiadania samochodu marki V. (...) sama przyznając, iż nawet nie ma prawa jazdy oraz akceptowała fakt, iż W. A. w lokalu użytkowym położonym przy ul. (...) oraz przy wykorzystaniu jego wyposażenia, prowadził tam od kilkunastu lat działalność gospodarczą – sklep i tak jest do chwili obecnej.

Reasumując powyższe rozważania zasadne jest twierdzenie, iż oboje spadkobiercy R. A. (2) korzystali z rzeczy wchodzących w skład spadku po niej zgodnie z ich wolą wyrażoną per facta concludenta, w konsekwencji czego nie doszło do naruszenia w tym zakresie przez uczestnika postępowania przepisu art. 206 k.c., stąd żądanie wnioskodawcy oparte na przepisie art. 686 k.p.c. dotyczące posiadania tychże rzeczy, na uwzględnienie zasługiwać nie może.

Istotne jest również, iż wyłącznie W. A. ponosił ciężary związane

z utrzymaniem tychże składników majątkowym, a B. Z., wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 207 k.c., w ich ponoszeniu nie uczestniczyła. Dodatkowo nie sposób pominąć również, iż to wnioskodawca (jego żona) byli wyłącznymi posiadaczami lokalu mieszkalnego położonego

w G. przy ul. (...), wchodzącego w skład majątku wspólnego R. i W. A. (1), a także biżuterii wydanej im po śmierci spadkodawczyni przez uczestnika postępowania. Okoliczność ta również przemawia za brakiem w świetle art. 5 k.c. podstaw do formułowania przez wnioskodawcę roszczeń z tytułu posiadania przez uczestnika postępowania przedmiotów spadkowych, skoro sam był posiadaczem niektórych z nich. Dokonywanie tego rodzaju rozliczeń wyłącznie „w jedną stronę” byłoby bowiem niesprawiedliwe i krzywdzące dla uczestnika postępowania.

Nie może także umknąć uwadze również rzecz zasadnicza. Otóż dochód uzyskiwany

z przedmiotów służących do prowadzenia przez W. A. działalności gospodarczej,

w interesującym nas okresie, został osiągnięty wyłącznie dzięki jego osobistej pracy i z tej przyczyny nie może on być równoznaczny z pożytkami i innymi przychodami z tej działalności, podlegającymi rozliczeniu w postępowaniu działowym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 28/11, LEX nr 1111044). Stąd Sąd uznał roszczenie wnioskodawczyni w tym zakresie za nieuzasadnione.

W kwestii roszczeń P. Z. (1) z tytułu posiadania wchodzących w skład spadku środków pieniężnych przyjąć należy analogiczne stanowisko i odmówić ich uwzględnienia i to nie tylko z przyczyn wyżej przywołanych, ale także z punktu widzenia wyników niniejszego postępowania, tym bardziej, że nie ustalono, aby z tego tytułu W. A. pobrał jakiegokolwiek pożytki.

Wreszcie odnośnie powielonego przez wnioskodawcę żądania formułowanego uprzednio przez B. Z. (1) dokonania rozliczeń związanych z nakładami poniesionymi na remont i modernizację domu mieszkalnego położonego w G., przy ul. (...), to w pierwszej kolejności podkreślić należy, iż udział wynoszący 1/6 części we własności tejże nieruchomości (pomijając kwestię przekształcenia w 2000 r. prawa użytkowania wieczystego gruntu w prawo własności) W. A. (1)

nabył na skutek dziedziczenia po ojcu K. A., w dniu 21 grudnia 1984 r. W świetle zaś zawartych powyżej rozważań odnośnie skutków zawartych przez R. i W. A. (1) umowy majątkowej małżeńskiej skonstatować należy, iż w dniu 11 lutego 1986 r., wskutek zawarcia owej umowy, na podstawie której małżonkowie rozszerzyli wspólność ustawową małżeńską na cały ich majątek odrębny, tak nabyty przez nich w przeszłości i przyszłości, jak i wówczas do nich należący, wszelkie składniki wchodzące w skład majątku odrębnego małżonków stały się ich majątkiem wspólnym. Tym samym takim majątkiem stał się udział we własności przedmiotowej nieruchomości, którego wielkość następnie w wyniku spadkobrania po F. A. (1), osiągnęła wartość 1/2 części. Dodać przy tym należy, iż R. A. (1) zamieszkała w tymże domu jeszcze przed zawarciem małżeństwa z uczestnikiem postępowania i mieszkała tam nieprzerwanie aż do śmierci. Tym samym jeśli w trakcie ich małżeństwa czynili oni nakłady na remont i modernizację tej nieruchomości, to dokonywali tego ze środków pochodzących z ich majątku wspólnego, na składnik majątkowy stanowiący ich majątek wspólny, a zarówno

w świetle art. 45 § 1 k.r.o., jak i art. 686 k.p.c. brak jest podstaw do dokonywania jakichkolwiek rozliczeń z tym związanych. Natomiast dokonywanie ewentualnych rozliczeń pomiędzy stronami niniejszego postępowania, a innymi osobami nie może być czynione niniejszym postępowaniem.

W związku z powyższym pobocznie już tylko zaakcentować należy, że w świetle zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów to F. A. (1) zleciła dobudowę do budynku położonego w G., przy ul. (...) budynku gospodarczego wraz z projektem i w dniu 14 czerwca 1994 r. uiściła należność z tego tytułu w wysokości 10.000.000 zł., przy czym uzyskiwała ona dochody z emerytury, wprawdzie skromnej, ale dodatkowo nawet będąc na emeryturze na targowisku w G. sprzedawała rzeczy przesyłane jej nieodpłatnie przez córkę W. P. ze Stanów Zjednoczonych. Z tego tytułu miała dodatkowe dochody i oszczędności, które miały być przeznaczane na bieżące potrzeby oraz remonty domu, w którym zamieszkiwała. Dodatkowo wypłacono jej odszkodowanie w związku ze śmiercią swojego męża K. w 1984 r. w wyniku wypadku na terenie Stanów Zjednoczonych; świadczenie to wyniosło wówczas ok. 10.000,00 dolarów amerykańskich. Nadto istotnym jest, że to na wniosek matki uczestnika postępowania decyzją Urzędu Rejonowego w G. z dnia 14 lipca 1994 r. udzielono pozwolenia na przeprowadzenie inwestycji, obejmującej dobudowę do budynku mieszkalnego położonego pod w/w adresem budynku gospodarczego o pow. użytkowej 26,80 m² (garaż i część mieszkalna nad garażem). W. A. (1) zeznał zaś, że przybudówka ta powstała z inicjatywy i na potrzeby jego siostry, która wówczas co roku na okres ok. miesiąca przyjeżdżała ze Stanów Zjednoczonych, gdzie mieszkała, do Polski. Chciała bowiem tam się zatrzymywać oraz garażować samochód. Koszt jej wybudowania pokryły: F. A. (1) i W. P.. Poza tym rachunki związane z remontem i budową przybudówki wystawiane były na nazwisko F. A.; ona też korzystała z ulgi podatkowej na zakup materiałów budowlanych za lata 2001-2002.

W świetle powyższych faktów nie sposób dać zatem wiary zeznaniom B. Z. (1), iż matka uczestnika postępowania nie chciała dokonać rozbudowy domu, tym bardziej w sytuacji, kiedy sama złożyła wniosek o pozwolenie na budowę w tym zakresie. Ponadto nie można podzielić stanowiska wnioskodawczyni (zeznania k. 1096 akt), iż większość pieniędzy pochodzących ze sprzedaży przez jej matkę oraz ojczyma działek budowlanych została przeznaczona na przebudowę domu przy ul. (...), albowiem prace te były prowadzone w latach 90-tych, od 1994 r. i nie były następnie kontynuowane w okresie, kiedy u spadkodawczyni wystąpił nawrót choroby nowotworowej (2000 rok). W tamtym czasie małżonkowie sprzedali 5 działek za łączną kwotę 22.000,00 zł. (1997 i 1998 r.), którą przeznaczyli na cele wyżej opisane (nabycie lokalu użytkowe, jego adaptacja, wyposażenie sklepu, zakup towaru). Podobnie środki uzyskane z działek zbytych w 2007 r. zostały przeznaczone na zakup samochodu osobowego, koszty związane z leczeniem R. A. (2). W tym zakresie zasługują na wiarę zeznania W. A. (1), zwłaszcza w kontekście zeznań B. Z. (1) (k. 1097 akt), że ona ani jej mąż nie wozili matki do lekarza, nie jeździli z nią, gdyż nie mieli samochodu,

a wnioskodawczyni źle znosiła jazdę autobusem. Jak sama zeznała B. Z., pomoc spadkodawczyni w tej kwestii była obowiązkiem jej męża. Z powyższego jednoznacznie wynika, że to W. A. (1) miał najpełniejszą wiedzę odnośnie przebiegu procesu leczenia żony i kosztów z tym związanych, które zważywszy na charakter choroby R. A. (2), w świetle zasad doświadczenia życiowego, uznać należy za rzeczywiste i celowe.

Podobnie nie sposób zaaprobować zeznań wnioskodawczynie, że za środki uzyskane ze sprzedaży przez R. A. (2) udziału we własności lokalu położonego w B., przy ul. (...) został zakupiony wchodzący w skład majątku wspólnego zmarłej i jej męża samochód osobowy w 2008 r. (k. 1096 akt). Zauważyć należy, iż lokal ten został zbyty w maju 2005 r., a samochód zakupiono w marcu 2008 r. Dodatkowo pomimo zawarcia przez spadkodawczynię z W. A. (1) umowy rozszerzającej wspólność majątkową ukryła ona ten fakt podczas zbywania w/w udziału, tym samym trudno przypuszczać, że w takiej sytuacji środki te przeznaczyła na wskazany przez wnioskodawczynię cel, tym bardziej, że W. A. (1) zeznał, iż nie wie za ile lokal ten został sprzedany, nie widział nawet umowy w tym przedmiocie, nie widział pieniędzy uzyskanych z tego źródła i nie wie na co zostały przeznaczone (k. 1097v). Jednakże nawet gdyby przyjąć, iż w istocie chodziło o samochód S. (...) i rzeczywiście środki te zostały przeznaczone na jego zakup, to i tak nie ma to znaczenia z punktu dokonywania w sprawie rozliczeń skoro ustalono, iż pieniądze uzyskane z jego sprzedaży zostały przeznaczone na zakup samochodu marki V. (...).

Wreszcie odnośnie szklarni posadowionej na nieruchomości położonej w G., przy ul. (...) wskazać należy, iż stanowi ona w istocie część składową tej nieruchomości. Po pierwsze bowiem szklarnia ta została uwzględniona w wycenie całej nieruchomości dokonanej przez biegłego A. K. (1) (k. 1010, 1038, 1047 akt); biegły wskazał, że szklarnia jest osadzona na fundamencie, a zdaniem Sądu jej konstrukcja i sposób związania z gruntem świadczy o tym, że jej przeniesienie na inne miejsce nie może być fatycznie dokonane bez uszkodzenia elementów szklarni, co potwierdza zasadność przyjęcia wskazanego wyżej stanowiska.

W wyniku poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych oraz w konsekwencji dokonanej powyżej oceny prawnej Sąd ustalił, iż w skład majątku wspólnego spadkodawczynie R. A. (2) i uczestnika postępowania W. A. (1) wchodzi:

- a) udział wynoszący 1/2 części we własności nieruchomości położonej w G., przy ul. (...), składającej się z działki nr (...) o pow. 0,07 ha, objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Głubczycach, o wartości 123.000,00 (sto dwadzieścia trzy tysiące) złotych,
- b) nieruchomość stanowiąca lokal użytkowy o pow. 32,60 m², położony w G., przy ul. (...), o wartości 110.000,00 (sto dziesięć tysięcy) złotych, objęty księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Głubczycach, z własnością którego związany jest udział wynoszący (...) w nieruchomości wspólnej, objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w G. którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia niesłużące wyłącznie do użytku właścicieli lokali,
- c) nieruchomość stanowiąca lokal mieszkalny nr (...), składający się z dwóch pokoi, kuchni, łazienki, przedpokoju o pow. 61,79 m², wraz z przynależną piwnicą, położony w G., przy ul. (...), o wartości 115.000,00 (sto piętnaście tysięcy) złotych, objęty księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w G., z własnością którego związany jest udział wynoszący 1/2 w nieruchomości wspólnej, objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w G. którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia niesłużące wyłącznie do użytku właścicieli lokali,
- d) samochód osobowy marki V. (...), nr VIN (...), rok prod. 2004, nr rej. (...), o wartości 36.500,00 zł. (trzydzieści sześć tysięcy pięćset złotych),
- e) środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym w Banku Spółdzielczym w G. w wysokości 33.514,51 (trzydzieści trzy tysiące pięćset czternaście 51/100) złotych,
- f) wyposażenie sklepu w postaci: gablot poziomych, gablot pionowych, kasy panczernej i biurka o łącznej wartości 2.085,00 (dwa tysiące osiemdziesiąt pięć) złotych,
- g) towar przeznaczony do sprzedaży o wartości 16.040,00 (szesnaście tysięcy czterdzieści) złotych,

h) wyroby jubilerskie w postaci: medalików (2 szt.), kolczyków (7 kompletów), przywieszek (2 szt.), pierścionków (4 szt.), bransolety (2 szt.), łańcuszka, medalionu, obrączki, spinek (2 szt.), wisiorów (2 szt.) oraz broszki, o łącznej wartości 21.529,30 (dwadzieścia jeden tysięcy pięćset dwadzieścia dziewięć 30/100) złotych,

i) wyroby jubilerskie w postaci: sygnetu, łańcucha z krzyżem oraz obrączki o łącznej wartości 7.350,00 (siedem tysięcy trzysta pięćdziesiąt) złotych,

j) środki zgromadzone w funduszu (...) S.A. z siedzibą w W. o wartości 56.603,94 (pięćdziesiąt sześć tysięcy sześćset trzy 94/100) złote.

Ponadto ustalając, iż udziały w majątku wspólnym R. i W. A. (1) są równe, w skład spadku po spadkodawczyni wchodzi udział wynoszący 1/2 części we własności składników majątkowych wymienionych w b – j wchodzi oraz udział wynoszący 1/4 części we własności nieruchomości wymienionej w pkt. a.

Tym samym ustalono, że wartość majątku wspólnego R. i W. A. (1) wynosi 521.622,75 zł., a wartość spadku po zmarłej 260.811,38 zł. Biorąc pod uwagę fakt, iż spadek po zmarłej nabyli po połowie jej mąż oraz córka (w której prawa weszli następnie P. Z. (1)), każda ze stron postępowania uprawniona była do uzyskania majątku o wartości 130.405,69 zł. Wnioskodawca zainteresowany był nabyciem na wyłączną własność wyrobów jubilerskich przekazanych po śmierci R. A. (2) przez jej męża B. Z. (1)

i pozostających aktualnie w posiadaniu jej spadkobiercy, o wartości 21.529,30 zł. Nadto konsekwencją ustalenia nieważności umowy darowizny lokalu mieszkalnego położonego

w G. przy ul. (...) było zakwalifikowanie go jako składnika majątku wspólnego R. i W. A. (1). Zważywszy na fakt, iż od dnia zawarcia w/w umowy lokal ten pozostawał we władaniu B. Z. (1) i jej męża, a po jej śmierci w wyłącznym władaniu P. Z. (1), w ramach podziału majątku wspólnego oraz działu spadku po R. A. (1) zasadnym było przyznanie go na wyłączną własność P. Z. (1). Pozostałe zaś składniki ujawnione w toku niniejszego postępowania przyznano na wyłączną własność W. A. (1). Skoro zatem wnioskodawca uzyskał majątek o łącznej wartości 136.529,30 zł. (mieszkanie (...).000,00 + wyroby ze złota 21.529,30 zł.), przy ustaleniu, iż wartość przysługującego mu udziału w tym majątku wyniosła 130.405,69 zł. zasądzone od niego na rzecz uczestnika postępowania W. A. (1) dopłatę stanowiącą różnicę tych kwot w wysokości 6.123,61 zł., wymagalną w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia, z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia

w ich płatności (art. 212 § 3 k.c.). Termin ten jest uzasadniony wysokością zasądzonej dopłaty, sytuacją majątkową wnioskodawcy, w szczególności z uwagi na wartość nabytego przezeń majątku.

Kosztami postępowania w sprawie po myśli art. 520 § 1 k.p.c. należało obciążyć obie strony w zakresie, w jakim koszty te rzeczywiście poniosły.

Mając natomiast na uwadze, że strony uiszczyły zaliczki na wydatki w sprawie w wysokości przewyższającej wydatki rzeczywiście w tym celu poniesione, na podstawie art. 84 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych orzeczono o zwrocie niewykorzystanej części zaliczki w kwocie 417,27 zł. na rzecz wnioskodawcy (ustalono na podstawie dokumentów k. 2, 61, 131, 226, 318, 343, 390, 478, 481, 514, 595, 862, 989, 1065, 1219) oraz w kwocie 714,63 zł. na rzecz uczestnika postępowania (ustalono na podstawie dokumentów

k. 151, 253, 316, 318, 343, 390, 479, 514, 586, 990, 1065, 1166, 1219, 1251).